

Naustaskóli – skólanámskrá í samfélagsfræði – Hæfniviðmið

Námsþáttur	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Aðferðir / efni / minnispunktar??
Reynsluheimur <i>Umhverfi, samfélag, saga, menning: Hæfni nemenda til að skilja veruleikann.</i>	Við lok 4. bekkjar á nemandi að geta: • lýst nokkrum einkennum lýðræðislegra samfélagshátta, • gert grein fyrir hugmyndum um samhjálpar og velferð og framkvæmd hennar í samfélaginu, • lýst með dæmum hvernig samfélagsgerð tengist lífi einstaklinga, • sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu og sé læs á þau áhrif sem ýmis tilboð og auglýsingar hafa á eigin neyslu og á samfélagið			
Nemandi á að:	• Sýna áhuga og ábyrgð á nánasta umhverfi og velferð lífvera	• Geta sagt frá helstu trúarbrögðum heimsins • Þekkja lífnaðarhætti fyrri kynslóða	• Þekkja mismunandi samfélagsgerðir • Áttað sig á mikilvægi samhjálpar • Átti sig á hversu mikilvæg jákvæðni er	
Hugarheimur <i>Sjálfsmynd: Hæfni nemenda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum</i>	Við lok 4. bekkjar á nemandi að geta: • lýst sjálfum sér og tekið dæmi um þætti sem hafa áhrif á sjálfsmynd hans, svo sem úr nærsamfélagi, umhverfi og menningu • lýst með dæmum gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir eigin sjálfsvitund • gert sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikleikum • vegið og metið áhrif fyrirmýnda og staðalmynda, hvernig vinna megi með þau á sjálfstæðan og uppbyggjandi hátt • lýst margvíslegum tilfinningum og áttað sig á, áhrifum þeirra á hugsun og hegðun • tileinkað sér heilbrigða og holla lífshætti • metið jákvæð og neikvæð áhrif ýmissa áreita í umhverfinu á líf hans og tekið gagnrýna afstöðu til þeirra • gert sér grein fyrir jafngildi sínu og annarra manna og rætt þýðingu þess • sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni			

Nemandi á að:	• Þjálfast í að fylgja einföldum vinnuferlum • Þjálfast í sjálfstæði, vinnusemi og auka úthald sitt • Temja sér vönduð vinnubrögð • Þjálfast í að fylgja reglum í leik og starfi • Skilja skólareglur • gera sér grein fyrir þörf sinni fyrir næringu, hvíld, hreyfingu og hreinlæti	• Geta lýst sjálfum sér • Gera sér grein fyrir þörf sinni á næringu, hvíld, hreyfingu og hreinlæti • Geti farið eftir einföldum vinnuferlum • Geti farið eftir bekkjarsáttmála	• Geta lýst sjálfum sér og sagt frá veikleikum og styrkleikum • Átta sig á því að allir skipti jafn miklu máli í heiminum • Geti sett sig í spor annarra jafnaldra. • Geti farið eftir vinnuferlum • Geti farið eftir bekkjarsáttmála	
Félagsheimur Samskipti: Hæfni nemenda til að mynda og þróa tengsl við aðra.	Við lok 4. bekkjar á nemandi að geta: • tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu • rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðilegum toga • tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur • sýnt ábyrgð í samskiptum og átti sig á réttindum sínum samkvæmt alþjóðasáttmálum • tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra • nefnt dæmi um gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu og rætt áhrif staðalímynda • sýnt sanngirni, sjálfstraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra • rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra • rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum • tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt • sýnt samferðafólki sínu tillitssemi og umhyggju			
Nemandi á að:	• Átta sig á mikilvægi fjölskyldunnar • Þekkja mismunandi fjölskyldugerðir • Skilja mikilvægi skólafélaga og gildi þess að vera hluti af hópi • Vita hvernig hann á að hegða sér í umferðinni • Þekkja gangbrautarkerki • Vita af hættum í umferðinni	• Sýna sanngirni, sjálfstraust og virðingu í samskiptum við aðra • Hafa tileinkað sér þær reglur sem gilda í samræðum; skiptast á, grípa ekki fram í, hlusta og taka eftir • Þekki mismunandi reglur í samfélaginu	• Sýna sanngirni, sjálfstraust og virðingu í samskiptum við aðra • Hafa tileinkað sér þær reglur sem gilda í samræðum; skiptast á, grípa ekki fram í, hlusta og taka eftir • Viti að mismunandi reglur eru nauðsynlegar í samfélaginu.	

	• Vita gildi endurskinsmerkja				
Námsþáttur	4. þrep	5. þrep	6. þrep	7. þrep	Aðferðir / efni / minnisþingtar??
Reynsluheimur Umhverfi, samfélag, saga, menning: Hæfni nemanda til að skilja veruleikann.	Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta: Að nemandi geti: • lýst nokkrum einkennum lýðræðislegra samfélagshátta • gert grein fyrir hugmyndum um samhjálp og velferð og framkvæmd hennar í samfélaginu • lýst með dæmum hvernig samfélagsgerð tengist lífi einstaklinga • sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu og sé læs á þau áhrif sem ýmis tilboð og auglýsingar hafa á eigin neyslu og á samfélagið • lýst nokkrum einkennum lýðræðislegra samfélagshátta • gert grein fyrir hugmyndum um samhjálp og velferð og framkvæmd hennar í samfélaginu • lýst með dæmum hvernig samfélagsgerð tengist lífi einstaklinga • sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu og sé læs á þau áhrif sem ýmis tilboð og auglýsingar hafa á eigin neyslu og á samfélagið				
Nemandi á að:	• Geta bent á dæmi um áhrif tækni og framkvæmda á mannlíf og umhverfi • Geta bent á dæmi um hvernig sagan birtist í daglegu lífi • Geta bent á nokkrar mikilvægar stofnanir samfélagsins	• Gera sér grein fyrir umhverfi, sögu og menningu heimabyggðar • Geta gert grein fyrir einkennum og stöðu Íslands í heiminum • Geta notað kort, stöðluð tákni og gröf til að afla sér upplýsinga • Gera sér grein fyrir áhrifum mannkyns á umhverfið og geti bent á leiðir til úrbóta	• Geta gert grein fyrir einkennum, stöðu og samstarfi Norðurlandanna • Geta áttað sig á hvernig loftslag og gróðurfar hafa áhrif á búsetu og lífsskilyrði manna • Geta gert sér grein fyrir nýtingu og vernd auðlinda og umhverfis • Geta gert grein fyrir helstu atriðum kristni ásamt helstu trúarbrögðum heims, táknum þeirra, siðum og hefðum • Geta gert sér grein fyrir áhrifum trúarbragða á líf	• Geta gert grein fyrir legu Evrópu, landsháttum, sögu og menningu og tengslum hennar við aðra heimshluta • Geta lýst einkennum og þróun íslensks þjóðfélags og tekið dæmi um mikilvæga áhrifaþætti • Geta áttað sig á ferðum landkönnuða á miðöldum og ýmsum samfélagsbreytingum sem komu í kjölfar þeirra • Geta sýnt fram á	

			og samskipti fólks • Geta rætt viðfangsefni sem snerta trú, lífsviðhorf og siðferði og sett í samhengi við atburði daglegs lífs • Geta lýst nokkrum einkennum lýðræðislegra samfélagshátta og hlutverkum nokkurra stofnanna samfélagsins	skilning á mikilvægum gildum, s.s. kærleika, mannhelgi, félagslegu réttlæti, umhyggju fyrir öðrum mönnum og öllu lífi • Geta aflað sér, metið og hagnýtt upplýsingar um menningar og samfélagsmálefni í margvíslegum gögnum og miðlum	
Hugarheimur Sjálfsmynd: hæfni nemanda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum.	Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta: Að nemandi geti: • lýst sjálfum sér og tekið dæmi um þætti sem hafa áhrif á sjálfsmynd hans, svo sem úr nærsamfélagi, umhverfi og menningu, • lýst með dæmum gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir eigin sjálfsvitund, • gert sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikleikum, • vegið og metið áhrif fyrirmynda og staðalmynda, hvernig vinna megi með þau á sjálfstæðan og uppbyggjandi hátt, • lýst margvíslegum tilfinningum og áttað sig á, áhrifum þeirra á hugsun og hegðun, • tileinkað sér heilbrigða og holla lífshætti, • metið jákvæð og neikvæð áhrif ýmissa áreita í umhverfinu á líf hans og tekið gagnrýna afstöðu til þeirra, • gert sér grein fyrir jafngildi sínu og annarra manna og rætt þýðingu þess, • sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni. • lýst sjálfum sér og tekið dæmi um þætti sem hafa áhrif á sjálfsmynd hans, svo sem úr nærsamfélagi, umhverfi og menningu • lýst með dæmum gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats fyrir eigin sjálfsvitund • áttað sig á kynhlutverkum á nokkrum sviðum og hvernig þau mótast og breytast • gert sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikleikum				

	• vegið og metið áhrif fyrirmynda og staðalmynda og hvernig vinna megi með þau á sjálfstæðan hátt • lýst margvíslegum tilfinningum og áttað sig á áhrifum þeirra á hugsun og hegðun • tileinkað sér heilbrigða og holla lífshætti • metið jákvæð og neikvæð áhrif ýmissa áreita í umhverfinu á líf hans og tekið gagnrýna afstöðu til þeirra • gert sér grein fyrir jafngildi sínu og annarra manna og rætt þýðingu þess • sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni				
Nemandi á að:	• Geta bent á fyrirmyndir sem hafa áhrif á hann. • Geta sett sér markmið og gert áætlanir við úrlausn afmarkaðra verkefna.	• Geta sett sig í spor fólks með ólíkan bakgrunn á völdum stöðum og tímum • Geta gert sér grein fyrir hvar styrkur hans liggur • Geta sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni	• Geta gert sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikleikum • Geta sett sig í spor fólks með ólíkan bakgrunn á völdum stöðum og tímum • Geta sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni	• Geta áttað sig á ólíkum kynhlutverkum á nokkrum sviðum og hvernig þau mótast og breytast • Geta lýst margvíslegum tilfinningum og áttað sig á áhrifum þeirra á hugsun og hegðun • Geta sett sig í spor fólks með ólíkan bakgrunn á völdum stöðum og tímum • Geta sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni	
Félgasheimur Samskipti: hæfni nemenda til að mynda og þróa tengsl við aðra.	Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta: Að nemandi geti: • tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu, • rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðilegum toga, • tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur, sýnt ábyrgð í samskiptum og átti sig á réttindum sínum samkvæmt alþjóðasáttmálum, • tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra,				

	• nefnt dæmi um gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu og rætt áhrif staðalímynda, • sýnt sanngirni, sjálftraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra, • rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra, • rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum, • tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt, sýnt samferðafólki sínu tillitssemi og umhyggju. • tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu • rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðilegum toga • tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur, og sýnt ábyrgð í samskiptum • tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra • nefnt dæmi um gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu • sýnt sanngirni, sjálftraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra • rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra • rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum • tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt sýnt samferðarfólki sínu tillitssemi og umhyggju					
Nemandi á að:	• Geta tjáð þekkingu sína og viðhorf með ýmsum hætti.	• Geta sýnt sanngirni, sjálftraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra. • Geta rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum. • Geta rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra. • Geta sýnt	• Geta tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu • Geta metið og brugðist við ólíkum skoðunum og upplýsingum á fordómalausan hátt • Geta tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra • Geta tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt	• Geta borið kennsl á ólíkan bakgrunn fólks og virt frelsi þess til mismunandi trúar, lífsgilda, skoðana og lífshátta • Geta rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðislegum toga • Geta nefnt dæmi um gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu • Geta rætt um stöðu		

		samferðafólki sínu tillitsemi og umhyggju		sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur • Geta sýnt ábyrgð í samskiptum og átti sig á réttindum sínum samkvæmt alþjóða sáttmálum	

Námsþáttur	8. þrep	9. þrep	10. þrep
Reynsluheimur <i>Umhverfi, samfélag, saga, menning: Hæfni nemenda til að skilja veruleikann.</i>	Við lok 10. bekkjar á nemandi að geta: • sýnt fram á skilning á mikilvægi þess að bera virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum, fyrir mannréttindum, félagslegu réttlæti, jöfnuði og helgi mannlegs lífs. • geta ígrundað víxlverkun samfélags, stjórn mála, náttúru, trúar og lífsviðhorfa í tímans rás, í samhengi nærsamfélags og hnattvæðingar. • sýnt fram á skilning á eðli sjálfbærrar þróunar og þýðingu hennar fyrir umhverfi, samfélag og fjallað á upplýstan hátt um einkenni og stöðu Íslands í heiminum í ljósi legu og sögu landsins og breytilegrar menningar, trúar, lífsviðhorfa og stjórnarfars. • sýnt fram á skilning á heimabyggð sinni og útskýrt samhengi hennar við umhverfi, sögu, menningu, listir, félagsstarf og atvinnulíf. • aflað sér, hagnýtt, ígrundað og metið upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni, sem birtast í munnlegum flutningi, samræðum.		
Nemandi á að:	• efla sjálfsvirðingu • kynnast þróun samfélagsins m.t.t. náttúru, trúar, stjórn mála og hnattvæðingar • læra um sögu landsins frá 1900 til okkar tíma með tilliti til annarra þjóða • þekkja heimabyggð sína • efla fjölbreytt læsi og vitund hans á nærsamfélaginu	• efla sjálfsvirðingu og skilning á mannréttindum • geta skilið hvernig samfélag, stjórn mála, lífsviðhorf og náttúra tengjast og nefnt dæmi, einnig hvernig nærsamfélagið hefur mótast af ofangreindu • læra um sögu annarra þjóða • þekkja bakgrunn og sögu heimabyggðar sinnar • meta upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni	• efla sjálfsvirðingu og skilning á mannréttindum og geta sett sig í spor annarra • geta skilið hvernig samfélag, stjórn mála, lífsviðhorf og náttúra tengjast og nefnt dæmi, einnig hvernig nærsamfélagið hefur mótast af ofangreindu • bent á samhengi nærsamfélags og hnattvæðingar • læra um sögu Íslands í tengingu við aðrar þjóðir og hvernig Ísland er hluti af öllu sem gerist heiminum • þekkt heimabyggð sína og útskýrt samhengi hennar við umhverfi, sögu, menningu, listir, félagsstarf og atvinnulíf
Hugarheimur <i>Sjálfsmynd: Hæfni nemenda til að átta sig á sjálfum sér og</i>	Við lok 10. bekkjar á nemandi að geta: • aflað sér, hagnýtt, ígrundað og metið upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni, sem birtast í munnlegum flutningi, samræðum. • hugleitt og tjáð hver hann er í augum sjálfs sín og annarra, útskýrt hvernig sjálfsmynd hans mótast af		

öðrum	umhverfi og búsetu, stjórnámálum og félagslegum aðstæðum, sögu og menningu, trúar- og lífsviðhorfum, rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats, sem mikilvægs þáttar í heilbrigðri sjálfsvitund		
Nemandi á að:	efla fjölbreytt læsi og vitund þeirra á nærsamfélaginu hugleiða og tjá hver hann er í augum sjálfs sín og annarra vega og meta áhrif fyrirmynda og staðalmynda á mótun sjálfsmýndar og hafa áráði til að móta eigin ímynd	meta upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni útskýra hvernig sjálfsmýnd hans mótast af umhverfi og búsetu, stjórnámálum og félagslegum aðstæðum, sögu og menningu, trúar- og lífsviðhorfum lýsa margbreytileika tilfinninga og benda á víxlverkun tilfinninga, hugsunar, hegðunar og samskipta	rökstyðja gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats, sem mikilvægs þáttar í heilbrigðri sjálfsvitund sýna styrk til að bera ábyrgð á eigin lífi, lífsháttum og heilbrigði
Félagsheimur Samskipti: Hæfni nemenda til að mynda og þróa tengsl við aðra.	Við lok 10. bekkjar á nemandi að geta: hugleitt og tjáð hver hann er í augum sjálfs sín og annarra, útskýrt hvernig sjálfsmýnd hans mótast af umhverfi og búsetu, stjórnámálum og félagslegum aðstæðum, sögu og menningu, trúar- og lífsviðhorfum, rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats, sem mikilvægs þáttar í heilbrigðri sjálfsvitund rökrætt stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi, skyldur og gildismat, sýnt ábyrgð í samskiptum, umgengni og lífsháttum, m.a. með vísan til réttinda samkvæmt alþjóðasáttmálum, fengist við samfélagsleg og siðferðileg málefni af mismunandi sjónarhólum		
Nemandi á að:	hugleiða og tjá hver hann er í augum sjálfs sín og annarra taka sjálfstæðan þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu útskýra með dæmum margbreytileika mannlífsins og ólíkan bakgrunn fólks rökræða stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu réttindi, skyldur og gildismat	útskýra hvernig sjálfsmýnd hans mótast af umhverfi og búsetu, stjórnámálum og félagslegum aðstæðum, sögu og menningu, trúar- og lífsviðhorfum lýsa margbreytileika tilfinninga og benda á víxlverkun tilfinninga, hugsunar, hegðunar og samskipta bera virðingu fyrir frelsi fólks til mismunandi trúar, lífsgilda, skoðana og lífshátta, vege og meta skoðanir og upplýsingar, bregðast við þeim á	rökstyðja gildi jákvæðra lífsviðhorfa, dygða og gildismats, sem mikilvægs þáttar í heilbrigðri sjálfsvitund sýna styrk til að bera ábyrgð á eigin lífi, lífsháttum og heilbrigði sýna fram á skilning á mikilvægi þess að bera virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum, fyrir mannréttindum, félagslegu réttlæti, jöfnuði og helgi mannlegs lífs fást við samfélagsleg og siðferðileg málefni frá

		fordómalaus og réttisýnan hátt • sýna ábyrgð í samskiptum, umgengni og lífsháttum, m.a. með vísan til réttinda samkvæmt alþjóðasáttmálum	mismunandi sjónarhólum